

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ

KURUCUSU VE SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 319

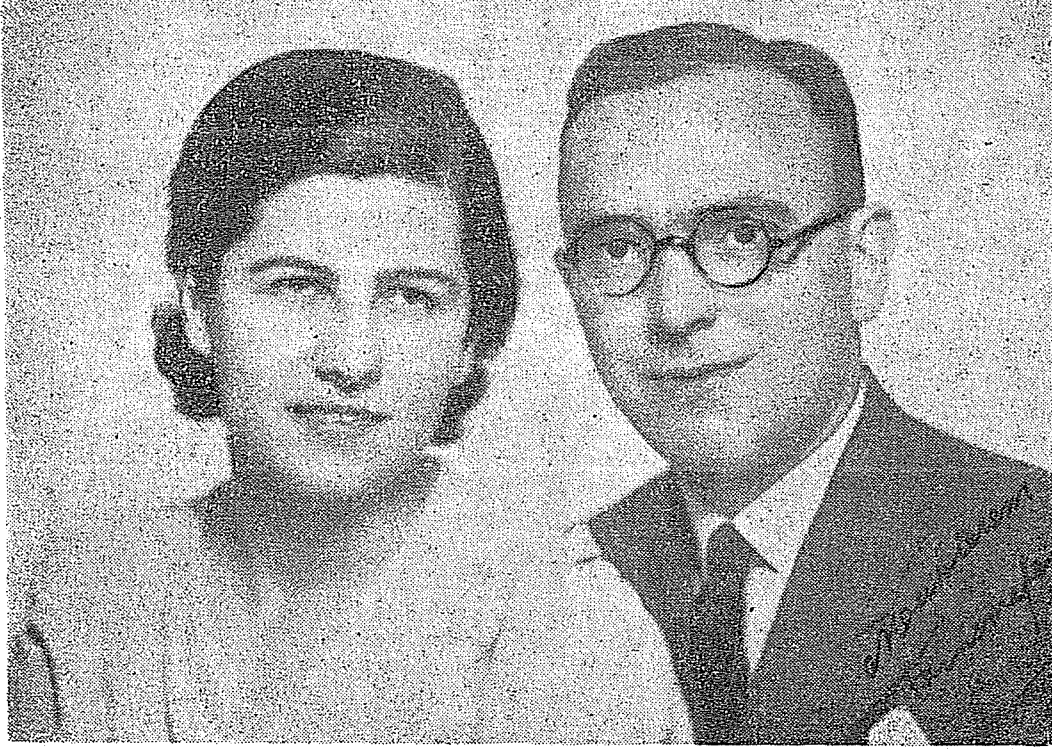
ŞUBAT 1976

YIL : 27 — CİLT : 16

Fikirler, Düşünceler :

FINDIKOĞLU HOCA

Yazan : Prof. Faruk K. TİMURTAŞ

Prof. Dr. Fındıkoğlu mesut bir aile reisi idi : Yukarıda eşi Efser Fındıkoğlu ile görülüyor (1936).

Üniversitemizin çok değerli sosyoloji hoca-sı, büyük ilim ve fikir adamı, tanınmış milliyetçi Ord. Prof. Dr. Fındıkoğlu Ziyaeddin Fahri Bey'i kaybetmiş olmanın hüznü ve teessürü içerisindeyiz. Fındıkoğlu Hoca eski ile yeni kültürün millî kültür ile batı ilmini çok güzel bir teship halinde nefsinde toplamış bir şahsiyetti. Bu bakımdan yeri doldurulması imkânsızdır. Artık bu tip kişiler pek yetişmemektedir. Bizi biz yapan millî kültürle, geçmiş ile gelenekle bugün arasında bir köprü, bir bağlantı durumunda olan Fındıkoğlu Hoca gibi büyük kişilerin birer birer aramızdan ayrılması derin boşluk meydana getirmektedir. Mahir İz, Prof. Hilmi Ziya Ülken ve Nihad Sami Banarlı'dan sonra Fındıkoğlu'nun da vefatı, Türk ilmi, kültürü ve irfanı için oiddan büyük kayıp teşkil etmiştir.

BİR HALK ÇOCUĞU

Bir halk çocuğu olan, millî kökten hiçbir zaman kopmamış bulunan Ziyaeddin Fahri Bey,

1902 yılında Erzurum'un Tortum kazasının bir dağ köyünde doğmuştur. Babası dürüstlüğü ve dirayeti ile tanınmış bir kadı olan Halid Fahri Bey'dir. Babasının memuriyeti dolayısıyla Hakkâri'de ilk öğrenimine başlayan Ziyaeddin Fahri, Malatya ve Kayseri İdadilerinde orta tahsilini gördükten sonra 1918'de Gelenbevi Lisesini bitirmiştir. Aynı yıl Edebiyat Fakültesine giren Fındıkoğlu bir yandan hayatını kazanmak için PTT'de çalışmış, bir yandan felsefe tahsili yapmıştır. Edebiyat Fakültesini bitirdikten sonra Erzurum (1925 - 1926), Sivas (1926 - 1927) ve Ankara (1928 - 1929) liselerinde felsefe, sosyoloji ve edebiyat öğretmenliklerinde bulunan Ziyaeddin Fahri Bey, doktora yapmak üzere Fransa'ya gönderilmiştir. Strazburg Üniversitesinde Ziya Gökalp ve Türk Aile Hukuku üzerinde hazırladığı tezle felsefe doktoru payesini kazanan Fındıkoğlu, yurda dönüşünde Edebiyat Fakültesinde Ahlâk Doçenti olarak vazife almış, daha sonra İktisat Fakültesine Sosyoloji Doçenti tayin edil-

miştir. 1942'de Profesör olan Fındıkoğlu Hoca, otuz yıl bu kürsüde hizmet gördükten sonra 1972'de emekliye ayrılmıştır. Edebiyat, Hukuk ve İktisat Fakülteleri ile Gazetecilik Enstitüsündeki derslerinde onbinlerce talebeye feyiz veren Z. F. Fındıkoğlu, ardında Prof. Amiran Kurtkan ve Doç. Mehmet Eröz gibi değerli ilim adamları bırakmıştır.

SOSYOLOJİNİN BÜYÜK SİMASI

Prof. Z. F. Fındıkoğlu sosyoloji ilminin Türkiye'de yerleşmesinde, üniversitede bir disiplin olarak yer almasında mühim bir rol oynamıştır. Ziya Gökalp'ten sonra Fındıkoğlu ve Hilmi Ziya Ülken sosyoloji sahasının iki büyük siması olmuşlardır. Fındıkoğlu, Ziya Gökalp ve E. Durkheim ekolüne mensuptur. Fakat, hocası Mehmet İzzet Bey'in şahsiyeti ve ferdi değerleri ön planda tutan görüşüne değer verdiği gibi, Prens Sabahattin'in «Şahsi teşebbüs» ve «Adem-i Merkezîyetçilik» fikirlerini de takdirle karşılamıştır. Fındıkoğlu Hoca'da Ziya Gökalp'ten gelen ve yukarıda adı geçen sosyologlarımızla da beslenen «fert ile cemiyeti âhenkli bir bütün» haline getirme görüşü hakimdir. Sosyal adalete ve sosyal dayanışmaya gönülden bağlı olan hocamız sosyalizme iltifat etmemiştir.

Fikir ve ilim adamlarımızın en çalışanlarından olan Z. F. Fındıkoğlu'nun pek çok eseri vardır. Kitaplarının dışında bugün, araştırma yazısı ve makalelerinin sayısı üç bini bulmaktadır. Eserlerinin en mühimleri Ziya Gökalp ile ilgili bulunanlarla, içtimaiyat dersleri (Metodoloji nazireyeleri, Doktrinler, Hukuk sosyolojisi), ahlâk tarihi, İbni Haldun ve felsefesi, sosyalizm gibi kitaplarıdır. Ziya Gökalp'i en iyi anlatan eserleri o yazmıştır.

FAAL VE ENERJİK

O çok canlı, faal, enerjili bir kimse olan Fındıkoğlu Hoca, dersleri ve kitaplarından başka konferansları, yayınladığı dergiler ve kurduğu cemiyetlerle de Türk ilmine ve kültürüne hizmet etmiştir. Çok değerli bir fikir ve ilim dergisi olan «İş ve Düşünce» mecmuasını kırk yıl kadar devam ettirmiştir. Bu arada Muallimler Birliği'nin «Bilgi» mecmuasını kuran Fındıkoğlu, ayrıca «Meslek Gazetesi» adlı aylık bir gazete de neşretmiştir.

Muallimler Birliği'nin 1946'dan sonra yenden kuruluşu, onun bitmez tükenmez gayreti ile gerçekleşmiştir. Orada uzun müddet idarecilik yapan Fındıkoğlu Hoca, 1948 yılında uydurma dile karşı bir «Dil Kongresi» toplamaya da müvaffak olmuştur. Muallimler Birliği'nin 1965'ten sonra yeni bir hamle yapması için bizleri teşvik eden de o olmuştur.

Edebiyat araştırmaları da yapan «Erzurum Şairleri» ve «Bayburtlu Zihni» gibi kitaplara da sahip bulunan Fındıkoğlu Hoca, folklor çalışmaları ile de ilgilenmiştir. 1928'de Halk Bilgisi Derneği'nde ve derneğin «Halk Bilgisi Mecmuası»nda çalışan Hoca, daha sonra «Harsi ve İçtimai Araştırmalar Derneği»ni de kurmuştur.

UYDURMA DİLE KARŞI İDİ

Sade Türkçe'ye taraftar olan, fakat uydurma dili asla kabul etmeyen Fındıkoğlu, yıllarca bu dâvanın mücadelesini yapmış, bunu yılmadan yürütmeye çalışmıştır. Sal ve sel nispet eklerinin uydurma olduğunu belirten Hoca; «Türkçenin sal'a bindirilip sel'e verildiğini» söylemiştir.

Türk ve İslâm ahlâkına, geleneğe sıkı sıkıya bağlı olan Z. F. Fındıkoğlu babacan ve mütevazı bir karaktere sahip bulunmakla beraber, asla tavizkâr değildi. Daima cesur ve yiğit şekilde hareket etmiştir. Üniversite muhtariyetinden eser bulunmayan bir devirde, soyadları meselesinde mütevaffa Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'e karşı eğilmez tutumu sağlam karakterinin ve dâva adamlığının güzel bir örneğidir.

Fındıkoğlu Hoca, benim doğrudan doğruya hocam değildi. Fakat, kendisini daima hocam bilmişimdir. Bana karşı her zaman iltifatkâr davranırdı. Bilhassa dil konusundaki yazılarıma ve çalışmalarım teveccühünü esirgemezdi. Kendisini talebeliğimden beri tanımakla beraber, dostluğumuz yirmi yıl önceye dayanır.

Benzeri artık yetişmeyecek olan bu büyük Türk'e Tanrı'dan rahmet, mağfiret niyaz eder, muhterem refikasına ve aile efradına başsağlığı dilerim.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Ayık Halk Kültürü Dergisi

P.K. 46, Aksaray-İstanbul

Sahibi : İhsan HINÇER

Sorumlu Yönetmen : Bora HINÇER

YÖRÜK MATBAASI